Učebné osnovy		Vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť		
Názov školy		Základná škola Márie Rázusovej-Martákovej		
Adresa		Nábrežie 4. apríla 1936/23, 031 01 Liptovský Mikuláš		
Názov Školského vzdelávacieho programu		M - múdra myseľ, R - radosť z pohybu, M - morálny kompas		
Cykly		**1.cyklus**	**2.cyklus**	**3.cyklus**
Koordinátor pracovného tímu pre vzdelávaciu oblasť: Človek a spoločnosť		Mgr. Viera Pogádlová		
Členovia pracovného tímu pre túto oblasť		Mgr. Viera Pogádlová, Mgr. Daniel Obrcian, Mgr. Dagmar Špániková, Mgr. Eva Laučíková, Mgr. Elena Antolová, Mgr. Ivana Starigazdová, Mgr. Michaela Lacková		
Vyučovací jazyk		slovenský		
Vypracovanie dokumentu (termín odovzdania)		15.4.2026		
Grafická úprava		PaedDr. Eva Radičová; PaedDr. Martina Hollá		
Kontakt	**telefónne číslo**	044/55 249 89 RŠ: 044/55 230 60		
	e-mail	skola.mrm@gmail.com		

Časová dotácia vzdelávacích predmetov vo vzdelávacej oblasti rozdelená do cyklov a do ročníkov

	1. cyklus			2. cyklus		3. cyklus			
	1. ročník	**2. ročník**	**3. ročník**	**4. ročník**	**5. ročník**	**6. ročník**	**7. ročník**	**8. ročník**	**9. ročník**
Etická výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Charakteristika predmetu Etická výchova a jej ciele

Úlohou povinne voliteľného predmetu etická výchova v primárnom vzdelávaní je podporovať osobnostný a sociálny rozvoj žiaka s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej významné miesto zaujíma prosociálne správanie. Pri plnení tejto úlohy sa využíva hlavne zážitkové učenie, ktoré popri informáciách účinne podporuje pochopenie a zvnútornenie mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade.
V etickej výchove sa kladie dôraz na rozvoj mravného usudzovania, na kultivovanie medziľudských vzťahov, ktoré vychádzajú z rodiny, rozširujú sa na triedny kolektív, na školu a na región, v ktorom žiaci žijú. Deje sa to prostredníctvom rozvoja sociálnych spôsobilostí (otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod.). Etická výchova sa tak podieľa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení ku kritickému mysleniu, diskusii, hodnotiacim postojom, ku harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách.
Ciele predmetu:
1. Uvedomiť si jedinečnosť a vzácnosť seba samého a druhých.
2. Komunikovať s ľuďmi vo svojom okolí ohľaduplným a primeraným spôsobom.
3. Identifikovať morálne dobro v konaní druhých a vo vlastnom konaní.
4. Chápať zmysel a význam pravidiel, práv a povinností vo svojom živote i v spolužití s inými.

Odporúčané učebné zdroje (učebnice, pracovné zošity, metodické materiály, digitálne zdroje, webové stránky - odkazy, multimédiá...):
1. ročník
• Pracovný zošit „Etická výchova pre 1. ročník ZŠ“ (Expol / Expol Pedagogika; autor(ka) Eva Farkašová / kolektív) — obsahuje pripravené aktivity, obrázkové úlohy a metodické poznámky prispôsobené prvákom.
• Pracovné listy „Etická výchova pre 1. ročník“ (SPN – Mladé letá; autori E. Ivanová a kol.) — krátke listy na precvičenie pomenovania emócií, pravidiel triedy a základných sociálnych zručností.
• Databáza aktivít / didaktické hry (Datakabinet) — konkrétne hry a pracovné listy zamerané na pravidlá spolužitia a rozpoznávanie emócií (stiahnuť a prispôsobiť triede).
• Modelové hodiny a metodické listy (Detský čin / školské portály) — ukážkové hodiny „kruh zdieľania“, dramatizácie a jednoduché reflexné aktivity vhodné pre 1. ročník.
2. ročník
• Pracovný zošit „Etická výchova pre 2. ročník ZŠ“ (Raabe / Expol / SPN – podľa vydania) — aktivity rozširujú emočnú slovnú zásobu, cvičenia aktívneho počúvania a modelové situácie na riešenie konfliktov.
• Pracovné listy „Etická výchova pre 2. ročník“ (SPN – Mladé letá, autori E. Ivanová a kol.) — krátke úlohy na doma i do triedy, vhodné ako doplnok k týždenným hodinám.
• Metodické poznámky k pracovným zošitom (vydavateľstvá často poskytujú PDF metodiku) — hľadať pri objednávke pracovných zošitov (Raabe / Expol uvádzajú metodické doložky).
3. ročník
• Pracovný zošit „Etická výchova pre 3. ročník ZŠ“ (Expol / Expol Pedagogika; autorky E. Farkašová, E. Mozolová a pod.) — materiály na prehlbovanie morálneho uvažovania, jednoduché etické dilemy a projekty pomoci.
• Pracovné listy „Etická výchova pre 3. ročník“ (SPN – Mladé letá, autori E. Ivanová a kol.) — úlohy zamerané na dôsledky správania, peer mediáciu a sebahodnotenie.
• SmartBooks / digitálne sady úloh (komerčné platformy) — tematické balíčky s cvičeniami a otázkami pre 3. ročník (využiť ako doplnok).
Spoločné a metodické zdroje (vhodné pre všetky ročníky)
• Vzdelávacie štandardy pre 1. stupeň — Etická výchova (MŠVVaM / iŠVP) — oficiálny dokument s výstupmi a odporúčaniami, základ pri tvorbe ŠkVP a plánovaní hodín.
• Metodické listy a podnety (ŠPÚ / metodický portál) — metodické materiály a príklady aktivít pre predmet; vhodné pre plánovanie a hodnotenie.
• Datakabinet (didaktické materiály, pracovné listy, prezentácie) — voľne dostupné materiály triedené podľa ročníkov a tém.
• UNICEF materiály a programy na rozvoj sociálno emocionálnych zručností — voľne stiahnuteľné metodiky a aktivity vhodné na integráciu do etickej výchovy.

Doplnkové odporúčané zdroje a pomôcky

• Knižky a príbehy pre deti vhodné na etické diskusie (vyberať krátke rozprávky a príbehy s morálnym jadrom; mnohé pracovné zošity obsahujú odporúčané texty).
• Modelové hodiny a scenáre (Detský čin, školské portály, zborovňa.sk) — hotové scenáre, ktoré stačí prispôsobiť triede.
• Interaktívne aktivity a hry: „kruh zdieľania“, rolové hry, „pokojová škatuľka“, dýchacie techniky, malé projekty pomoci (v triede/škole).
(Inšpiráciu nájdeš v pracovných zošitoch a metodikách uvedených vyššie.)

Ako tieto zdroje prakticky využiť (krátke odporúčania)

• 1. ročník: preferovať obrázkové pracovné listy, dramatizácie a krátke hry; používať „kruh“ na zdieľanie pocitov.
• 2. ročník: zaviesť jednoduché komunikačné cvičenia (aktívne počúvanie), začať s modelovými riešeniami konfliktov.
• 3. ročník: pracovať s jednoduchými etickými dilemami, nácvikom peer mediácie a malými projektmi prosociálneho charakteru.

Hodnotenie etickej výchovy v 1. cykle je zamerané na rozvoj osobnosti žiaka, najmä na formovanie prosociálneho správania, medziľudských vzťahov, emocionálnej gramotnosti a morálnych postojov. Sleduje sa individuálny pokrok žiaka vzhľadom na jeho vek a osobnostné predpoklady.

Žiak/žiačka:

• rozvíja schopnosť rešpektovať seba aj druhých,
• učí sa ohľaduplnému správaniu a spolupráci,
• primerane vyjadruje pocity a názory,
• dodržiava dohodnuté pravidlá správania,
• postupne si osvojuje nenásilné riešenie konfliktov,
• prejavuje empatiu, pomoc a zodpovednosť v bežných situáciách.

Hodnotenie má formatívny charakter, podporuje sebapoznanie a sebareflexiu žiaka a neporovnáva ho s ostatnými, ale sleduje jeho napredovanie v súlade s cieľmi etickej výchovy.

Kľúčové hodnotiace ciele:

• Emočná gramotnosť: rozpoznávať a pomenúvať emócie; používať základné stratégie regulácie.
• Sociálna spolupráca: aktívne sa zapájať do skupinových činností; rešpektovať pravidlá.
• Komunikácia: počúvať, primerane vyjadriť potreby a pocity.
• Riešenie konfliktov: identifikovať problém a navrhnúť jednoduché riešenie.

Nástroje a postupy hodnotenia:

• Pozorovací protokol: dátum; situácia; konkrétne správanie; intervencia.
• Portfólio: kresby; reflexné listy; záznamy diskusií; projektové výstupy.
• Check list sociálnych zručností: krátke áno/nie položky pre učiteľa.
• Sebahodnotenie: emotikonová alebo trojstupňová škála po reflexnom kruhu.
• Peer hodnotenie: štruktúrované krátke vety v bezpečnom prostredí.

Etická výchova

1. ročník

Komponent	KOMUNIKAČNÁ INTERAKCIA			
Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Gramotnosti	Poznámky (napr. prepájanie a väzby na iné predmety a iné...)
	Čo sa má žiak naučiť - minimálny súbor vedomostí, zručností, postojov a kompetencií.	Žiak vie/dokáže (vedomosť, životná zručnosť, postoj).		
Nenásilná komunikácia	**Pojmy** Slušnosť, úcta, pozdrav, prosba, poďakovanie, ospravedlnenie, počúvanie. **Činnosti** Používanie pravidiel slušnej a rešpektujúcej komunikácie s druhými (pozdrav, oslovenie, úsmev, odzdravenie). Aktívne používanie prejavov zdvorilosti (prosím, ďakujem, prepáč) a uvedomovanie si ich dôsledkov. Prejavovanie záujmu a aktívne počúvanie.	**Komunikovať s ľuďmi vo svojom okolí ohľaduplným a primeraným spôsobom** **Žiak vie:** • používať elementárne pravidlá slušnej komunikácie s druhými na vyjadrenie úcty a dobrého vzťahu; • vypočuť si myšlienky a názory druhých.	SEG - 2, 3, 4	
Sebapoznávanie	**Pojmy** Túžby, sny, vlastnosti. **Činnosti** Určovanie a opis svojich dobrých charakterových vlastností a možností. Rozprávanie o vlastných záľubách. Tvorivé vyjadrovanie želaní a túžob a plánu na ich realizáciu.	**Identifikovať morálne dobro v konaní druhých a vo vlastnom konaní** **Žiak vie:** • opísať svoje charakterové vlastnosti, záľuby, túžby a sny; • oceniť dobré vlastnosti a schopnosti druhých a akceptovať, že vlastnosti a schopnosti je možné rozvíjať; • riadiť sa podľa priorít v rozličných druhoch hodnôt – čo je nevyhnutné, potrebné, užitočné, prospešné a príjemné.	SEG - 2, 3, 4	
Vnímanie jedinečnosti v každom človeku	**Pojmy** Kamarátstvo, spolužitie a spolupráca. **Činnosti** Vnímanie kamarátstva ako dobrého modelu komunikácie, vzťahov, spolužitia a spolupráce.	**Uvedomiť si jedinečnosť a vzácnosť seba samého a druhých** **Žiak vie:** • opísať vlastnú jedinečnosť a jedinečnosť druhých; • pomenovať roly, ktoré zastáva v rodine, triede, kamarátskych skupinách.		

Spoznávanie a vyjadrovanie emócií	**Pojmy** Emócie – nadšenie, radosť, strach, hnev, vyjadrenie citov. **Činnosti** Rozlišovanie emócií a ich prejavov. Vyjadrovanie citov a prežívania v rozličných situáciách. Posilňovanie pozitívneho sebaobrazu. Modelovanie reakcií na rozlične vyjadrené emócie nadšenia, šťastia, hnevu, znechutenia a i.	**Komunikovať s ľuďmi vo svojom okolí ohľaduplným a primeraným spôsobom** **Žiak vie:** • používať elementárne pravidlá slušnej komunikácie s druhými na vyjadrenie úcty a dobrého vzťahu; • vyjadriť svoje myšlienky a pocity na primeranej úrovni; • pomenovať a regulovať svoje emócie na elementárnej úrovni.	SEG - 2, 3, 4	
Konanie dobra – aj keď sa nikto nepozerá	**Pojmy** Čestnosť a pravdovravnosť. **Činnosti** Rozpoznávanie dôsledkov pravdovravnosti a klamstva na život. Zoznamovanie sa s reálnymi alebo zobrazenými príbehmi prosociálnych a morálnych hrdinov. Odlišovanie dobrých a zlých vlastností ľudí a ich konania na príkladoch postavy/postáv z bežných príbehov, alebo z dejín, literatúry, seriálov alebo filmov. Diskutovanie o detských hrdinoch. Posudzovanie situácií, v ktorých sa stretneme s klamstvom alebo nečestným správaním.	**Identifikovať morálne dobro v konaní druhých a vo vlastnom konaní** **Žiak vie:** • oceniť dobré vlastnosti a schopnosti druhých a akceptovať, že vlastnosti a schopnosti je možné rozvíjať; • vytvoriť predstavu o hrdinskom alebo morálnom vzore v konaní postáv rozličných príbehov.	SEG - 2, 3, 4 ČIG - 3	
Sebariadenie	**Pojmy** Túžby, potreby, sebaovládanie, osobné ciele, odolnosť. **Činnosti** Rozpoznávanie významu sebaovládania a sebariadenia – nie každú túžbu je dobré ihneď uspokojiť.	**Chápať zmysel a význam pravidiel, práv a povinností vo svojom živote i v spolužití s inými** **Žiak vie:** • spoluvytvárať a rešpektovať pravidlá platné v triede a škole.	SEG - 3	
Rozvíjanie vzťahov v rodine a v komunite	**Pojmy:** Domov, rodina, príbuzní a blízki. **Činnosti** Zamýšľanie sa nad hodnotou domova. Vnímanie domova ako miesta pre život a rozvíjanie vzťahov v rodine a komunite. Preukazovanie vďačnosti rodičom, starým rodičom a blízkym osobám. Identifikovanie a pomenovanie členov rodiny, ich rôzne roly, úlohy a zodpovednosti. Oceňovanie hodnôt spojených s rodinou alebo blízkymi osobami (bezpečie, láska, zodpovednosť, rešpekt, prijatie)	**Zapájať sa do prospešnej aktivity na úrovni triedy a školy** **Žiak vie:** • podieľať sa na uskutočnení opatrenia na zlepšenie života v triede a škole; • aktívne rozvíjať vzťahy v rodine a v komunite.	SEG - 2, 3, 4 MEG - 1 ENG - 2	

2. ročník

Vyjadrovanie zdvorilosti ako znaku úcty	**Pojmy** Slušnosť, úcta, pozdrav, prosba, poďakovanie, ospravedlnenie, kladenie otázok, počúvanie. **Činnosti** Používanie pravidiel slušnej a rešpektujúcej komunikácie s druhými na vyjadrenie úcty a dobrého vzťahu (pozdrav, oslovenie, úsmev, odzdravenie). Aktívne používanie prejavov zdvorilosti (prosím, ďakujem, prepáč) a uvedomovanie si ich dôsledkov. Prejavovanie záujmu o druhého a aktívne počúvanie.	**Komunikovať s ľuďmi vo svojom okolí ohľaduplným a primeraným spôsobom** **Žiak vie:** • používať elementárne pravidlá slušnej komunikácie s druhými na vyjadrenie úcty a dobrého vzťahu; • vyjadriť svoje myšlienky a pocity na primeranej úrovni; • pomenovať a regulovať svoje emócie na elementárnej úrovni.	SEG - 1, 2, 3, 4	
ebapoznávanie	**Pojmy** Túžby, sny, osobné plány, vlastnosti. **Činnosti** Určovanie a opis svojich dobrých charakterových vlastností a možností. Posudzovanie možností rozvíjania a využitia svojich schopností a dobrých vlastností v budúcom konaní. Rozprávanie o vlastných záľubách a o tom, ako pomáhajú v živote a vo vzťahoch s druhými. Tvorivé vyjadrovanie želaní a túžob a plánu na ich realizáciu.	**Identifikovať morálne dobro v konaní druhých a vo vlastnom konaní** **Žiak vie:** • opísať svoje charakterové vlastnosti, záľuby, túžby a sny; • oceniť dobré vlastnosti a schopnosti druhých a akceptovať, že vlastnosti a chopnosti je možné rozvíjať; • riadiť sa podľa priorít v rozličných druhoch hodnôt – čo je nevyhnutné, potrebné, užitočné, prospešné a príjemné; • pomenovať príčiny a dôsledky ľudského správania, s ktorými sa stretáva a posúdiť ich etický rozmer.	SEG - 1, 2, 3, 4	
Vnímanie jedinečnosti v každom človeku	**Pojmy** Vzácnosť druhého, kamarátstvo, spolužitie a spolupráca, obdarovanie, ocenenie. **Činnosti** Vnímanie kamarátstva ako dobrého modelu komunikácie, vzťahov, spolužitia a spolupráce. Uvedomovanie si, že v každom človeku je niečo cenné a vzácne, hoci sa odlišujeme povahou aj vzhľadom. Tvorivé obdarovávanie a oceňovanie druhého, druhých.	**Uvedomiť si jedinečnosť a vzácnosť seba samého a druhých** **Žiak vie:** • opísať vlastnú jedinečnosť a jedinečnosť druhých; • pomenovať roly, ktoré zastáva v rodine, triede, kamarátskych skupinách.	SEG - 1, 2, 3, 4 ING - 1	

Spoznávanie a vyjadrovanie emócií	**Pojmy** Emócie – nadšenie, radosť, hrdosť, súcit, dôvera, strach, hnev, vyjadrenie citov, emócie vo vzťahoch. **Činnosti** Rozlišovanie emócií, , ich prejavov a dopadov ich vyjadrenia na seba a druhých. Vnímanie potrieb druhých/iných. Vyjadrovanie citov a prežívania v rozličných situáciách. Posilňovanie pozitívneho sebaobrazu. Modelovanie reakcií na rozlične vyjadrené emócie nadšenia, šťastia, hnevu, znechutenia a i.	**Komunikovať s ľuďmi vo svojom okolí ohľaduplným a primeraným spôsobom** **Žiak vie:** • používať elementárne pravidlá slušnej komunikácie s druhými na vyjadrenie úcty a dobrého vzťahu; • vyjadriť svoje myšlienky a pocity na primeranej úrovni; • pomenovať a regulovať svoje emócie na elementárnej úrovni tak, aby ich prejavy boli bezpečné, rešpektujúce k dohodnutým pravidlám a podporné.	SEG - 1, 2, 3, 4	
Konanie dobra - aj keď sa nikto nepozerá	**Pojmy** Čestnosť a pravdovravnosť, odvaha, dobré činy, dobré vlastnosti. **Činnosti** Rozpoznávanie dôsledkov pravdovravnosti a klamstva na život. Zoznamovanie sa s reálnymi alebo zobrazenými príbehmi prosociálnych a morálnych hrdinov. Posilňovanie odvahy hovoriť pravdu aj napriek nepríjemným dôsledkom. Odlišovanie dobrých a zlých vlastností ľudí a ich konania na príkladoch postavy/postáv z bežných príbehov, alebo z dejín, literatúry, seriálov alebo filmov. Diskutovanie o detských hrdinoch. Posudzovanie situácií, v ktorých sa stretneme s klamstvom alebo nečestným správaním.	**Identifikovať morálne dobro v konaní druhých a vo vlastnom konaní** **Žiak vie:** • oceniť dobré vlastnosti a schopnosti druhých a akceptovať, že vlastnosti a schopnosti je možné rozvíjať; • vytvoriť predstavu o hrdinskom alebo morálnom vzore v konaní postáv rozličných príbehov; • pomenovať príčiny a dôsledky ľudského správania, s ktorými sa stretáva a posúdiť ich etický rozmer.	SEG - 1, 2, 3, 4 ČIG - 3	
Sebariadenie	**Pojmy** Túžby, potreby, sebaovládanie, rebríček hodnôt, osobné ciele, odolnosť. Rozpoznávanie významu sebaovládania a sebariadenia – nie každú túžbu je dobré ihneď uspokojiť.	**Chápať zmysel a význam pravidiel, práv a povinností vo svojom živote i v spolužití s inými** **Žiak vie:** • spoluvytvárať a rešpektovať pravidlá platné v triede a škole; • uplatňovať svoje práva a povinnosti v rôznych životných situáciách.	SEG - 1, 2, 3, 4	
Rozvíjanie vzťahov v rodine a v komunite	**Pojmy** Domov, rodina, príbuzní a blízki, komunita. **Činnosti** Zamýšľanie sa nad hodnotou domova. Vnímanie domova ako miesta pre život a rozvíjanie vzťahov v rodine a komunite. Preukazovanie vďačnosti rodičom, starým rodičom a blízkym osobám. Identifikovanie a pomenovanie členov rodiny, ich rôzne roly, úlohy a zodpovednosti. Poznávanie variability rodín a rôznych životných situácií detí. Oceňovanie hodnôt spojených s rodinou alebo blízkymi osobami (bezpečie, láska, zodpovednosť, rešpekt, prijatie)	**Zapájať sa do prospešnej aktivity na úrovni triedy a školy** **Žiak vie:** • podieľať sa na uskutočnení opatrenia na zlepšenie života v triede a škole; • aktívne rozvíjať vzťahy v rodine a v komunite.	SEG - 1, 2, 3, 4 MEG - 1 ENG - 2	

3. ročník

Vyjadrovanie zdvorilosti ako znaku úcty	**Pojmy** Slušnosť, úcta, pozdrav, prosba, poďakovanie, ospravedlnenie, kladenie otázok, súhlas a nesúhlas, počúvanie. **Činnosti** Používanie pravidiel slušnej a rešpektujúcej komunikácie s druhými na vyjadrenie úcty a dobrého vzťahu (pozdrav, oslovenie, úsmev, odzdravenie). Aktívne používanie prejavov zdvorilosti (prosím, ďakujem, prepáč) a uvedomovanie si ich dôsledkov. Vyjadrovanie a rešpektovanie súhlasu a nesúhlasu v rôznych situáciách. Prejavovanie záujmu o druhého, kladenie otázok a aktívne počúvanie.	**Komunikovať s ľuďmi vo svojom okolí ohľaduplným a primeraným spôsobom** **Žiak vie:** • používať elementárne pravidlá slušnej komunikácie s druhými na vyjadrenie úcty a dobrého vzťahu; • vyjadriť svoje myšlienky a pocity na primeranej úrovni; • pomenovať a regulovať svoje emócie na elementárnej úrovni tak, aby ich prejavy boli bezpečné, rešpektujúce k dohodnutým pravidlám a podporné.	SEG - 1, 2, 3, 4	
Sebapoznávanie	**Pojmy** Túžby, sny, osobné plány, vlastnosti, možnosti rozvíjania. **Činnosti** Určovanie a opis svojich dobrých charakterových vlastností a možností. Posudzovanie možností rozvíjania a využitia svojich schopností a dobrých vlastností v budúcom konaní. Rozprávanie o vlastných záľubách a o tom, ako pomáhajú v živote a vo vzťahoch s druhými. Tvorivé vyjadrovanie želaní a túžob a plánu na ich realizáciu.	**Identifikovať morálne dobro v konaní druhých a vo vlastnom konaní** **Žiak vie:** • opísať svoje charakterové vlastnosti, záľuby, túžby a sny; • oceniť dobré vlastnosti a schopnosti druhých a akceptovať, že vlastnosti a schopnosti je možné rozvíjať; • riadiť sa podľa priorít v rozličných druhoch hodnôt – čo je nevyhnutné, potrebné, užitočné, prospešné a príjemné; • pomenovať príčiny a dôsledky ľudského správania, s ktorými sa stretáva a posúdiť ich etický rozmer.	SEG - 1, 2, 3, 4 ČIG - 3 ING - 1	

Vnímanie jedinečnosti v každom človeku	**Pojmy** Vzácnosť druhého, kamarátstvo, spolužitie a spolupráca, obdarovanie, ocenenie, rozlišovanie dobrého a zlého konania, pomoc a dobročinnosť. **Činnosti** Identifikovanie jedinečných a zaujímavých čŕt druhého človeka. Vnímanie kamarátstva ako dobrého modelu komunikácie, vzťahov, spolužitia a spolupráce. Uvedomovanie si, že v každom človeku je niečo cenné a vzácne, hoci sa odlišujeme povahou aj vzhľadom. Tvorivé obdarovávanie a oceňovanie druhého, druhých. Rozlišovanie a chápanie dôsledkov dobrého (napomáhajúceho) a zlého (ubližujúceho) správania.	**Uvedomiť si jedinečnosť a vzácnosť seba samého a druhých** **Žiak vie:** • opísať vlastnú jedinečnosť a jedinečnosť druhých; • pomenovať roly, ktoré zastáva v rodine, triede, kamarátskych skupinách; • preukázať citlivosť voči rôznym potrebám ľudí v blízkom okolí (k spolužiakom, kamarátom, susedom).	SEG - 1, 2, 3, 4 ING - 1	
Spoznávanie a vyjadrovanie emócií	**Pojmy** Emócie – nadšenie, radosť, hrdosť, súcit, dôvera, rozrušenie, strach, hnev, vyjadrenie citov, reakcie, zvládnutie emócií, emócie vo vzťahoch. **Činnosti** Rozlišovanie emócií, , ich prejavov a dopadov ich vyjadrenia na seba a druhých. Vnímanie potrieb druhých/iných. Vyjadrovanie citov a prežívania v rozličných situáciách. Posilňovanie pozitívneho sebaobrazu. Zvládanie prejavov vlastných emócií tak, aby boli autentické a zároveň neranili druhých. Modelovanie reakcií na rozlične vyjadrené emócie nadšenia, šťastia, hnevu, znechutenia a i.	**Komunikovať s ľuďmi vo svojom okolí ohľaduplným a primeraným spôsobom** **Žiak vie:** • používať elementárne pravidlá slušnej komunikácie s druhými na vyjadrenie úcty a dobrého vzťahu; • vyjadriť svoje myšlienky a pocity na primeranej úrovni; • vypočuť si myšlienky a názory druhých, rešpektovať ich spôsob uvažovania.	SEG - 1, 2, 3, 4	
Konanie dobra - aj keď sa nikto nepozerá	**Pojmy** Čestnosť a pravdovravnosť, odvaha, hrdinstvo, dobré činy, dobré vlastnosti. **Činnosti** Rozpoznávanie dôsledkov pravdovravnosti a klamstva na život. Zoznamovanie sa s reálnymi alebo zobrazenými príbehmi prosociálnych a morálnych hrdinov. Posilňovanie odvahy hovoriť pravdu aj napriek nepríjemným dôsledkom. Spoznávanie vybraných biblických a archetypálnych príbehov. Identifikovanie posolstva týchto príbehov a vzorov pre život človeka a spoločnosti. Diskusia o vlastných vzoroch. Identifikovanie dobrých vlastností postáv z uvedených príbehov (dôvera, odvaha, dobrota a pod.). Odlišovanie dobrých a zlých vlastností ľudí a ich konania na príkladoch postavy/postáv z bežných príbehov, alebo z dejín, literatúry, seriálov alebo filmov. Identifikovanie morálnych prvkov v konaní vybraných postáv, medzi akými rozhodnutiami váhajú a k akým dôsledkom ich rozhodnutia vedú. Diskutovanie o detských hrdinoch. Posudzovanie situácií, v ktorých sa stretneme s klamstvom alebo nečestným správaním.	**Identifikovať morálne dobro v konaní druhých a vo vlastnom konaní** **Žiak vie:** • oceniť dobré vlastnosti a schopnosti druhých a akceptovať, že vlastnosti a schopnosti je možné rozvíjať ; • pomenovať príčiny a dôsledky ľudského správania, s ktorými sa stretáva a posúdiť ich etický rozmer; • vytvoriť predstavu o hrdinskom alebo morálnom vzore v konaní postáv rozličných príbehov; • vytvoriť predstavu o hrdinskom alebo morálnom vzore v konaní postáv rozličných príbehov.	SEG - 1, 2, 3, 4 ČIG - 3 ING - 1	
Sebariadenie	**Pojmy** Túžby, potreby, sebaovládanie, rebríček hodnôt, osobné ciele, odolnosť. **Činnosti** Rozpoznávanie významu sebaovládania a sebariadenia – nie každú túžbu je dobré ihneď uspokojiť. Určovanie priorít v rozličných druhoch hodnôt – čo je nevyhnutné, potrebné, užitočné, prospešné a príjemné. Kultivovanie schopnosti odolávať lákavým ponukám, ak sa dostanú do sporu s dôležitejšími osobnými cieľmi.	**Chápať zmysel a význam pravidiel, práv a povinností vo svojom živote i v spolužití s inými** **Žiak vie:** • spoluvytvárať a rešpektovať pravidlá platné v triede a škole; • uplatňovať svoje práva a povinnosti v rôznych životných situáciách; • posúdiť vlastné možnosti kúpy vybraného tovaru a služby.	SEG - 1, 2, 3, 4 MEG - 1	

Rozvíjanie vzťahov v rodine a v komunite	**Pojmy** Domov, rodina, príbuzní a blízki, komunita, inšpiratívni ľudia. **Činnosti** Zamýšľanie sa nad hodnotou domova. Vnímanie domova ako miesta pre život a rozvíjanie vzťahov v rodine a komunite. Preukazovanie vďačnosti rodičom, starým rodičom a blízkym osobám. Identifikovanie a pomenovanie členov rodiny, ich rôzne roly, úlohy a zodpovednosti. Poznávanie variability rodín a rôznych životných situácií detí. Identifikovanie inšpiratívnych ľudí v komunite a ich bližšie spoznávanie. Oceňovanie hodnôt spojených s rodinou alebo blízkymi osobami (bezpečie, láska, zodpovednosť, rešpekt, prijatie).	**Zapájať sa do prospešnej aktivity na úrovni triedy a školy** **Žiak vie:** • podieľať sa na uskutočnení opatrenia na zlepšenie života v triede a škole; • aktívne rozvíjať vzťahy v rodine a v komunite.	SEG - 1, 2, 3, 4 ENG - 2	

PRIEREZOVÉ GRAMOTNOSTI

Vizuálna gramotnosť - VIG

1. porozumieť vizuálnemu jazyku a využívať ho na špecifickú formu komunikácie, a to s uplatňovaním tvorivého a kritického myslenia,
2. citlivo vnímať vizuálne podnety na úrovni každodennosti,
3. orientovať sa vo svete vizuality a umenia,
4. prejavovať estetickú otvorenosť vo vnímaní a prežívaní,
5. rešpektovať a oceňovať rozmanité kultúrne prejavy.

Čitateľská gramotnosť - ČIG

1. porozumieť rôznym druhom textu, a to na viacerých úrovniach – od explicitných výnamov cez vyvodzovanie implicitných významov až po kritické hodnotenie textu,
2. využiť získané informácie na učebné, komunikačné a sebarozvojové ciele,
3. monitorovať vlastné porozumenie a využívať metakognitívne stratégie,
4. osvojiť si stratégie porozumenia testu a tvoriť text.

Digitálna gramotnosť - DIG

1. sebaisto, kriticky a zodpovedne využívať digitálne technológie na vzdelávanie, prácu a účasť na dianí v spoločnosti,
2. vstupovať do interakcií s digitálnymi technológiami - používať informácie a dáta, komunikovať, spolupracovať, používať médiá,
3. tvoriť digitálny obsah (vrátane programovania),
4. využívať digitálne technológie bezpečne (vrátane digitálnej pohody a kybernetickej bezpečnosti),
5. rešpektovať duševné vlastníctvo,
6. riešiť problémy a kriticky myslieť.

Finančná gramotnosť - FIG

1. využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finanč- ných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti,
2. vedieť reagovať na nové osobné udalosti a neustále sa meniace ekonomické prostredie s ohľadom na premenné veličiny, ako sú vek, rodinné zázemie, pracovné uplatnenie, kultúra, či miesto bydliska,
3. finančne plánovať svoju budúcnosť a efektívne dlhodobo hospodáriť,
4. analyzovať riziká a príležitosti a prijímať zodpovedné rozhodnutia, ktoré ovplyvňujú osobnú ekonomickú a finančnú situáciu,
5. porozumieť princípom fungovania ekonomických vzťahov v spoločnosti.

Občianska gramotnosť - OBG

1. poznať a aktívne využívať stratégie aktívneho občianstva za účelom pozitívnych zmien vo svojich komunitách,
2. byť informovaný, rozumieť procesom a vedieť ako uplatňovať občianske práva a povinnosti na miestnej, štátnej, národnej a globálnej úrovni v súlade s ľudskými právami a princípmi demokracie,
3. orientovať sa v kultúrno-spoločenských reáliách svojho okolia, nadobudnúť a upev- ňovať svoju lokálnu a regionálnu identitu, ktorá je oporným bodom kultúrnej identity a predpokladom zdravej formy patriotizmu.

Mediálna gramotnosť - MEG

1. prejavovať kritický a rozlišujúci postoj k médiám,
2. interpretovať informácie a mediálne obsahy,
3. eticky a korektne sa mediálne prezentovať,
4. odhaľovať manipulatívne techniky a vyrovnávať sa s informačným preťažením a komercionalizáciou mediálneho prostredia.

Interkultúrna gramotnosť - ING

1. rešpektovať a oceňovať rozmanitosť vo svojom okolí,
2. citlivo vnímať životnú realitu ľudí z rozmanitých kultúrnych a sociálnych prostredí,
3. rozpoznávať a aktívne odmietať diskriminačné správanie.

Environmentálna gramotnosť - ENG

1. spoznávať jednotlivé zložky životného prostredia, ako aj vzťahy, ktoré medzi nimi prebiehajú,
2. rozvíjať pozitívny vzťah k životnému prostrediu a zvažovať, ktoré ľudské hodnoty a potreby (ne)prispievajú k ochrane životného prostredia a udržateľnosti, 3. rozumieť príčinám a dôsledkom konkrétnych environmentálnych problémov, porovnávať a analyzovať ich riešenia, vrátane vlastného konania,
4. poznať piliere udržateľnosti a uvedomovať si závislosť ľudskej spoločnosti a ekonomiky od životného prostredia,
5. prebrať zodpovednosť, osobne sa angažovať a spolupracovať v ochrane životného prostredia a presadzovaní udržateľnosti prostredníctvom aktivít primeraných veku.

Sociálna a emocionálna gramotnosť - SEG

1. prejavovať emocionálnu odolnosť, empatiu a sebauvedomenie,
2. rozvíjať schopnosť spolupracovať, efektívne komunikovať a riešiť konflikty,
3. bezpečným spôsobom prejavovať a regulovať svoje emócie, prejavovať porozumenie a pomáhať iným pri prežívaní ich emócií s prihliadnutím na uvedomenie si vlastných kapacít,
4. plánovať svoju krátkodobú a dlhodobú budúcnosť v súlade so svojím rozvíjateľným potenciálom, potrebami a hranicami, prijímať

zodpovedné rozhodnutia, ktoré ovplyvňujú životné smerovanie jednotlivca a jeho blízkeho okolia,
5. vnímať vlastné (emocionálne) prežívanie ako rovnocenné s prežívaním iných,
6. asertívne ale ohľaduplne obhajovať a dosahovať svoje ciele v komunikácii,
7. efektívne spolupracovať v homogénnych ako aj rozmanitých tímoch, predchádzať konfliktom, reálne konflikty riešiť nenásilnými spôsobmi,
8. definovať vlastné hodnoty vo vzťahoch a konať zodpovedne rešpektujúc práva a slobody iných,
9. utvárať svoju osobnú integritu a identitu vo vzťahu k hodnotovým princípom, aj k témam intimity a sexuality,
10. analyzovať riziká a príležitosti a prijímať zodpovedné rozhodnutia, ktoré ovplyvňujú osobný život, vzťahy a zdravie,
11. rozlišovať rôzne druhy vzťahov, rôzne prejavy správania v nich, utvárať ich a s rešpektom k sebe a iným v nich fungovať.